

3-t

Redactie:

Dr. J. G. B. BEUMÉE, *Red.-Secretaris.*
Buitenzorg.
 S. LEEFMANS, *Buitenzorg.*
 Mej. Dr. A. G. VORSTMAN, *Buitenzorg.*

Levend en Dood Materiaal te zenden aan:

Dr. J. G. B. BEUMÉE, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

Dr. K. W. DAMMERMAN.
 Dr. H. C. DELSMAN.
 Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.
 EDW. JACOBSON.
 Dr. S. C. J. JOCHEMS.
 J. C. VAN DER MEER MOHR JR.
 Dr. D. F. VAN SLOOTEN.

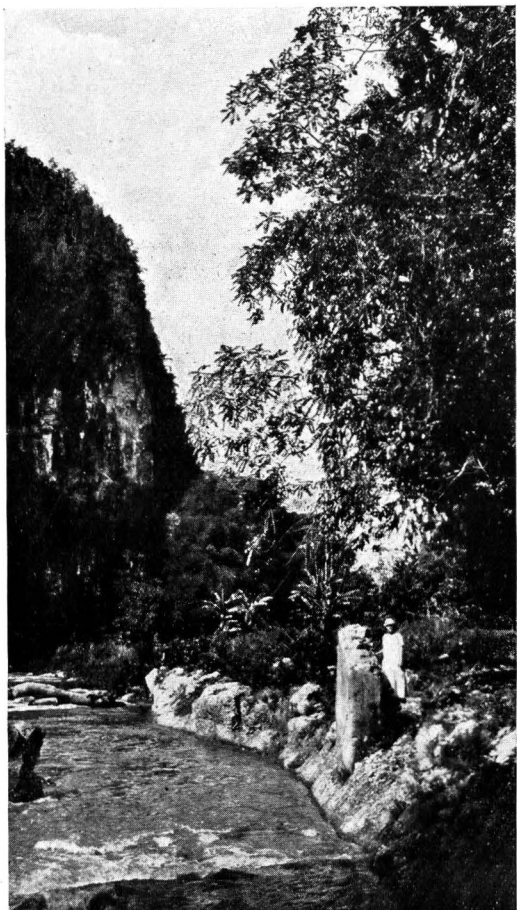
Prijs voor niet-leden der N. I. N. H. V. per jaar f 8.50.

HERINNERINGEN AAN HET NATUURMONUMENT BANTIMOEROENG BIJ MAKASSAR

Wanneer men het Noorden van den Archipel of de Molukken moet of wil bezoeken, zal men bijna steeds genoodzaakt zijn eenige dagen te Makassar te verblijven. En wanneer men dan het interessante fort „Rotterdam” heeft bezocht en met een auto wat in de onmiddellijke, weinig interessante noch karakteristieke omstreken heeft rondgereden, is men er spoedig uitgekeken. Ge kunt dan 's middags nog eens gaan zwemmen bij Poelau Merau, als ge tenminste kennissen hebt, die over een boot beschikken, en dat is zeker de moeite waard, vooral wanneer ge een van die schitterende zonsondergangen treft, die het verblijf te Makassar onvergetelijk kunnen maken. Maar fraai natuurschoon hebt ge in de onmiddellijke omgeving verder niet. Een goed vriend echter, waarmee ik ook in Holland in de Natuur rondgezworven had, meende — en terecht — dat het onvergeeflijk laksch is, te Makassar verbleven te hebben en het tooverachtig mooie Bantimoeroeng niet te hebben gezien.

En bij dat ééne bezoek heb ik het daarna niet gelaten. Iederen keer, dat ik te Makassar gedwongen moest verblijven, heb ik voor den tocht erheen belangstellenden kunnen mee krijgen en zoo lijkt het mij voor het reizend en natuurminnend publiek wel aardig eens iets over dat wonder-mooie natuurmonument te schrijven, al is het dan zeer oppervlakkig, en te trachten, door een aantal meer of minder goedgeslaagde foto's een flauwen indruk van het schoon te geven en andere natuurvrienden erheen te lokken.

Wij vinden reeds uitvoerige mededeelingen omtrent dit belangrijke natuurmonument in Mededeeling No. 1 van de Ned. Ind. Vereeniging tot Natuurbescherming, saamgesteld in 1916 door Dr. S. H. KOORDERS. Op pag. 60 staat: „Die van Maros (waterval) is ook door bosch omringd en daarbij komt nu een bijzonderheid voor (zoo schreef Mr. PIEPERS in 1915 aan Dr. KOORDERS), door mij elders in N. I. niet aangetroffen. De buitengewone rijkdom aan dagvlinders daar, o. a. op de zandbank onder den waterval aanwezig, reeds door WALLACE vermeld en

[Fig. 1. Bij Bantimoeroeng.

(Foto Kapt. L. H. C. Horsting)

waarbij later RIBBE — ook ik ben er meermalen geweest — duizenden vlinders van die zoo bijzondere vlinderfauna van Celebes, juist op de grens tusschen het Indo-maleisch en Australisch-maleische gebied, hebben verzameld. Het zou ook zeer te betreuren zijn, indien dit verloren ging. Daarom wensch ik ook hierop Uwe aandacht te vestigen; wellicht valt er nog veel te redden". De Vereeniging tot Natuurbescherming heeft er dan ook werk van gemaakt en sinds 1919 is het terrein beschermd. De toegang is er vrij, maar de jacht is verboden behalve vermoedelijk en dan gelukkig voor de liefhebbers, en m.i. tot slechts geringe schade voor de vlinders, op deze gewiekte kleuren.

WALLACE is er in zijn werk „Insulinde" ook vol van en heeft er eenigen tijd in de omgeving verzameld. Wij komen hierop nog nader terug.

Maar laten we, na al deze preliminairen ons eindelijk zelf op weg begeven. Men kan aanvankelijk twee wegen volgen, die zich verderop vereenigen. Neemt men den ouden weg, dan moet men met de auto met een pont over de vrij breede Maros rivier worden gezet en daar dit oponthoud kosten en ook wel eenige risico meebrengt, kiest men meest den nieuwen weg. Spoedig nadat men de straten van Makassar heeft verlaten, voert de weg door een moeras met de gewone mangrove-vegetatie, daarna volgt uitgestrekt en flauw oplopend sawah-terrein. Niet lang daarna ziet men de vrijwel onverweerde rots als schaars bewassen platen aan het daglicht komen.

Hier en daar vormen zware boomen en bamboeboschjes fraaie partijen; soms voert de weg ook wel door een stukje djatibosch. Waar de weg niet door hoog begroeid terrein voert, heeft men een prachtig wijd uitzicht over het landschap, van de niet zichtbare zee, tot den Piek van Bonthain, die eigenaardig gevormde vulkaanruïne met zijn enorm breeden voet. Komt men verder, dan ziet men flauw de omtrekken golven van de Karstformatie, waarheen onze weg voeren zal en daarachter rijst de karakteristieke spitse Piek van Maros.

Kenmerkend voor het terrein, waardoor de tocht voert, is het zoo goed als geheel ontbreken van palmen, zelfs van klappers, ook a r é n- en p i n a n g-palmen ziet men zoo goed als niet. Daardoor mist het landschap in het algemeen het gewone tropische aspect.

Bij het naderen van de Karstformatie valt de eigenaardig gebroken lijn van het bergland op. We passeeren Maros, een klein plaatsje met drukken pasar; het eenige merkwaardige van dit plaatsje is het restant van het oude fort, t.w. twee vervallen bastions, die den ouden, ongezellig uitzienenden pasanggrahan flankeren. Alvorens men Bantimoeroeng bereikt, passeert men eene kleine, alleen staande kalkrots, waaronder een typisch Makassaarsch huisje als op stelten staat. De lijn van de Karstformatie wordt nu al duidelijker en men kan weldra zien, dat de erosie op dit terrein veel sterker is geweest dan in dergelijke terreinen op Java, voorzoover deze mij bekend zijn. Men stelle zich voor de Karang Bolang die men vanuit den trein, bezuiden Gombong, ziet. De erosie is daar nog weinig gevorderd, waaruit men kan afleiden, dat dit terrein later boven zee is gekomen dan de Karstformatie bij Maros. De Karang Bolang ziet eruit als een berg met tallooze toppen. Bij Bantimoeroeng is de erosie al zoo ver voortgeschreden, dat vele topjes geheel geïsoleerd zijn geraakt en het terrein doorsneden is geworden met diepe canyons, waardoor de riviertjes loopen, soms boven, soms onder den grond, terwijl de bodem ondermijnd is door ruime grotten, waardoor vaak eveneens beekjes loopen.

Het terrein is echter vrij ontoegankelijk en men kan het eigenlijk alleen exploiteeren door het bed der riviertjes te volgen, die men bij laag water kan doorwaden

Is men het terrein dichtbij genaderd, dan blijkt het van een romantische schoonheid te zijn. De rotspartijen rijzen steil en ontoegankelijk boven het gedeeltelijk moerassige terrein aan den voet. Ze zijn grootendeels overdekt met een dicht plantenkleed en staan als reusachtige, wazige coulissen in het morgenlicht. Een droomerige stemming hangt over de vennen aan den voet, waarvan de donkere waterspiegel gebroken wordt door tal van drijvende waterplanten, zoodat we vaderlandsche vizioenen voor ons geestesoog zien rijzen, het Naardermeer, de Loosdrechtsche plassen, de Vennen bij Oisterwijk. Een bizonder eigenaardige combinatie, die vennen met de steile dichtbegroeide krijtrotsen erachter, waarvan ge in ons mooie Indië niet licht de weerga aantreft.

Vlak bij den waterval van Bantimoeroeng ligt een gebouwtje met een aantal badkamertjes, waarin men zijn gewone kleedij voor een badcostuum kan verwisselen, want het doordringen in het terrein in gewone kleding is niet raadzaam. Evenwel is het noodzakelijk geschoeid te water te gaan, daar de bedding van het gedeeltelijk te doorwaden riviertje vol scherpe punten zit en men de voeten anders leelijk zou kwetsen. Het beste geschikt voor dit doeleinde zijn een paar oude tennisschoenen. De waterval wordt geregeld door de ingezetenen van Makassar bezocht voor bad- en picnicpartijtjes.

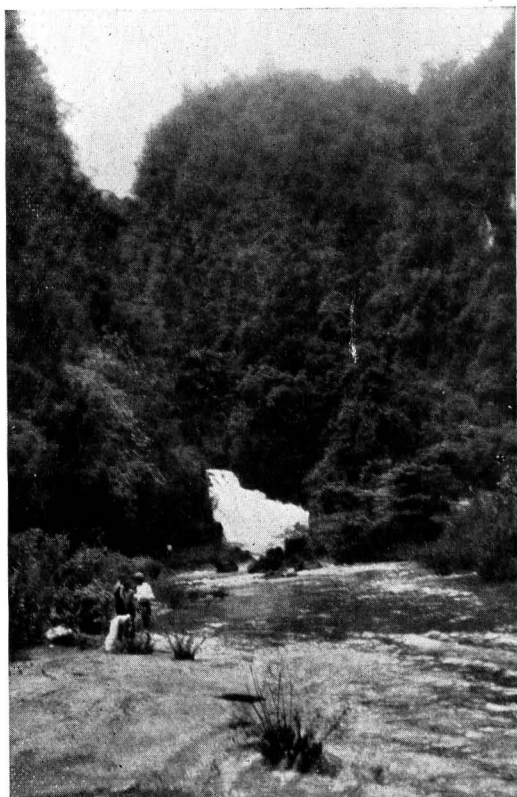

Fig. 2. De Maros-Waterval.

(Foto Ds. E. E. A. de Vreede)

De waterval zelf is niet zeer imposant, hoewel de baan helwit vallend water tegen de steile muren van groen een fraai effect maakt, maar de omgeving maakt haar toch tot een bijzonder liefelijk stukje natuur. Wit schuimend water in cascaden van smaragd, want aan beide zijden van den val verheffen zich huizenhooge, ja torenhooge muren van groen.

Als we ons in de kamertjes verkleed hebben, bestijgen we den glibberigen en vrij bedenkelijk uitzienenden trap die ons langs, en weldra boven den waterval brengt. Het pad houdt hier op en we moeten nu door het vrij sterk stroomende water waden. Het riviertje met zijn geelachtig troebel water, snel stroomende tusschen de hoge groene wanden, aan één kant schel verlicht door de invallende zonnestralen, aan de schaduwzijde gehuld in een groengrijze schemering, is een juweeltje van bijzonder natuurschoon. Nergens in Indië heb ik ooit iets zoo intiem moois gezien.

Fig. 3. De „Vennen”.

Opvallend is het hoeveel bonte vlinders hier rondwarrelen, *Papilio's*, *Pieriden*, *Lycaeniden*, *Satyriden*, *Nymphaliden*. Vooral bij mijn eerste bezoek in April 1924 steeg er een veelkleurige wolk van vlinders op van de smalle strook zand, die bij laag water aan één oever bloot komt. Bij mijn tweede bezoek, in April 1925, was de waterstand veel hoger, waardoor geen zandrand bloot lagen er dus voor de vlinders geen gelegenheid was om zich neer te zetten; de vlinders waren tenminste veel schaarscher. Den eersten keer zag ik ook andere soorten in massa optreden dan bij het tweede en derde bezoek. Zoo was de natte zandstrook bij mijn eerste bezoek oranje van de tallooze exemplaren van de prachtige *Appias zarinda*.

Den tweeden keer waren het vooral eenige Papilioniden, die zeer talrijk waren, namelijk *Papilio androcles*, *P. sataspes-sataspes* en *P. milon*, waarvan de eerste vooral zeer talrijk was op een zandplaat, nog vochtig van den nachtelijken regen, die er te stoven lag in de morgenzon.

Doch laat ik eerst den tocht vervolgen, vanaf de trap langs den Marosval, opdat de toekomstige bezoeker zich eenigszins kan oriënteren.

We loopen dus aan den linkeroever door het water, langs een bijkans loodrechten wand en zorgen ervoor niet in het diepere deel te komen, daar de stroom daar vrij sterk is en ons mogelijk zou meesleuren naar den val. Er is wel eens een dergelijk ongeluk gebeurd. Na een kwartier ongeveer gaan wij links aan land, waar een pad ons door wat licht bosch brengt, waar de insectenliefhebber zijn hart kan ophalen en zijn buizen en doozen vullen. Ook voor den botanist is hier zonder twijfel veel interessants te vinden; wij vonden er o. a. een hoge witte aard-orchidee, die ik nog nergens gezien had. Het pad leidt weldra door een bijzonder liefelijk vlak valleitje, aan twee kanten afgesloten door torenhooge, soms dreigend overhangende, doch weer vrijwel geheel begroeide wanden. We waden door een ondiep dwarsstroompje en hooren nu weldra den tweeden waterval ruischen. Voor we dezen echter bereiken, dalen we af in een nauwe, half duistere kloof, die links in een fraaie grot voert, waarin men met fakkels een eind kan doordringen.

Het indrukwekkendste is echter wel de voornoemde nauwe insnijding. Boven ons hangen zware stalaktieten en de waterdruppels, die ze tevoorschijn brengen, vallen tikkend omlaag. Vooral wanneer men in de insnijding, naast den grotingang staat, ziet men er zware vreemd gewrongen fantastische zuilen als de kolommen van een bizarren tempel. Het is hier een heerlijke omgeving, snel vlietend water, hooge groene wanden, waarop aan een zijde het zonlicht valt en grillig geërodeerde rotsblokken.

We beproeven van de insnijding een kiek te maken — hetgeen later nog vrij goed gelukt bleek te zijn — en bereiken, na wat geklauter, spoedig den tweeden waterval, glijdend met harmonisch gedruisch over een breeden drempel in een vijfverachtige kom. Zelden zag ik in Indië een zoo lieflijke rustige omgeving. Het was een genoeg en medereizigers heen te troonen en in het bijzonder waren mijn tochtgenooten van „de Bontekoe” enthousiast, de gepensioneerde zeekapitein met zijn jonge hart, een jong bankemployé en een kapitein van den Top. Dienst, een echt rimboeloper, de door velen gewaardeerden schrijver van het sympathieke en frissche rimboeboek „Pawiro”.

Nu moeten we weer te water, tegen den waterval op en er doorheen, een periculeus klauteren over den grillig verweerden kalksteen, vol gaten en scherpe punten.

Als we boven zijn gekomen, bevinden we ons aan den mond van een tweede grot. Terugblikkend, zien we op den kleineren, schel verlichten waterval neer en verder door het nauwe stroombed, met groote geheel begroeide rotsblokken, midden in het snel vlietende, murmelende water, tusschen steile groene, hoog oprijzende wanden.

De grot zelf is een chaos van als met titanenkracht dooreengeworpen rotsblokken en een wonder van zachte lichtschakeeringen door de schuin invallende lichtstralen, zooals die breken door de boogramen van een plechtig-stille kathedraal. Het eeuwigstroomende water heeft hier de kalkrotsen ondermijnd en ze doen instorten.

Maar veel water stroomt ook onder de rotspoort door en het is er dus kil en tochtig. Bibberend in onze natte badpakken zoeken we zonneplekjes op en laten ons droog en warm stoven.

Wie graag griezelt, en zich als een aardworm wil voelen, kan zich door een nauw, donker, glibberig gangetje in het gesteente omhoog werken en den anderen kant van de rotspoort van boven bekijken, maar noodig is dat niet, want ook vanuit de poort is stroomopwaarts een wijde zonnige vijver zichtbaar, haast roerloos rustig liggend tusschen de grillige rotsen, bij de lieflijke muziek van druppelend en ruischend water. Verder doordringen wordt hier uiterst moeilijk.

Op den terugtocht gaan we op de vlinderjacht. Ik word verraderlijk gekiekt in een weinig elegante houding bij inspannende pogingen om *Papilio androcles* BSD. te vangen, die telkens, bijzonder sierlijk met z'n witte vaantjes wapperend, op de zandplaat komt rusten. Later moet ik het met droge oogen aanzien, dat de topografische rimboeloper me als rariteit in z'n album plakt.

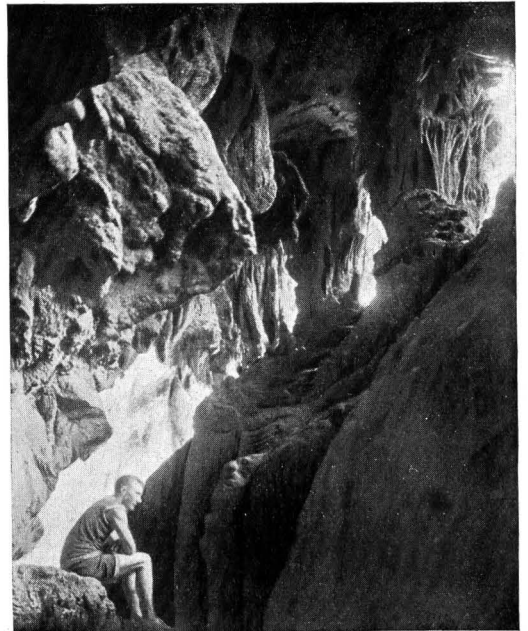

Fig. 4. De stalactieten.

Als we weer dichterbij den grooten val komen, blijkt het water wat gezakt te zijn en wemelt het op de blootgekomen natte zandstrook van de schitterendste vlinders. Nooit heb ik elders zoo iets moois en merkwaardigs gezien als die uitbundige praal van Natura's schoonste kleurendraagsters.

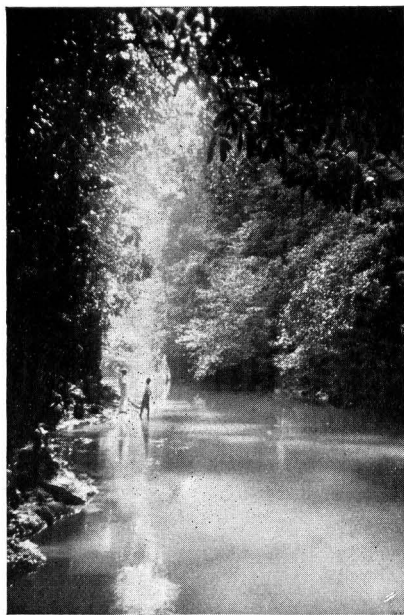

Fig. 5. In de Maros-kloof.

Op Sumatra ving ik *L. curius* op dergelijke plaatsen in de Anaikloof.

Een opvallende vlinder is te Bantimoeroeng de groote zwarte *Papilio sataspes* FLDR. met als eenige afwisseling op het stemmig zwarte kleed, de drieledige witte vlek op de achtervleugels. Op Java komt eene overeenkomstige soort vrij algemeen voor, namelijk *Papilio helenus* L. Zoowel in Oost-Java (Kloet) op grotere hoogte namelijk ongeveer 700 tot 1000 meter, als in West-Java op geringere hoogte (Buitenzorg, 250 M.) heb ik deze soort gevangen. De verschillen tusschen *sataspes* en *helenus* zijn miniem. Zij bestaan voornamelijk hierin, dat *sataspes* veel forscher is en het aantal marginale halve maantjes aan de onderzijde gereduceerd is, maar overigens zou men meenen met dezelfde soort te doen te hebben. Hetzelfde geringe verschil met de Javaansche soort, namelijk met *Papilio demolion*, kan men opmerken bij *Papilio gigon*. Dit is als het ware eene vergrootte „uitgave” van de eerstgenoemde soort. De specialist voor het geslacht *Papilio* heeft ze in ZEITZ's werk als afzonderlijke soorten onderscheiden op grond van verschillen in de genitale armatuur. Deze laatste gelijkt bij *gigon* meer op een andere nauwverwante soort, namelijk *Papilio liomedon* MOORE. Alle drie zijn verwant en

Zie eerst eens de befaamde *Papilio androcles* BSD., dien ik hier voor het eerst zag vliegen. Een zeer bizondere verschijning met zijn krijtwhite lange staarten. Terecht noemt haar JORDAN „eine der elegantste Schmetterlinge des Indo-Australisches Fauna-gebietes”. Min of meer een contrast met deze „pale beauty”, is de merkwaardig gevormde en donkergekleurde *Leptocircus meges-ennius* FLDR. met zijn vreemdsnelle en bijkans onberekenbare dwarrelvlucht. De Selébès-soort heeft bredere vleugels dan de Java-soort, *L. curius* F. De kleuren zijn zwart en wit, met vensterachtig doorschijnende plekken in de voorvleugels.

Bij den levenden vlinder is hetgeen later wit wordt lichtgroen van kleur. Op Java zag ik *L. curius* alleen in de Tjiapoekloof op den Salak en wel op dergelijke plaatsen als de andere soort op Selébès, namelijk op vochtige zandplaten of oeverstrooken.

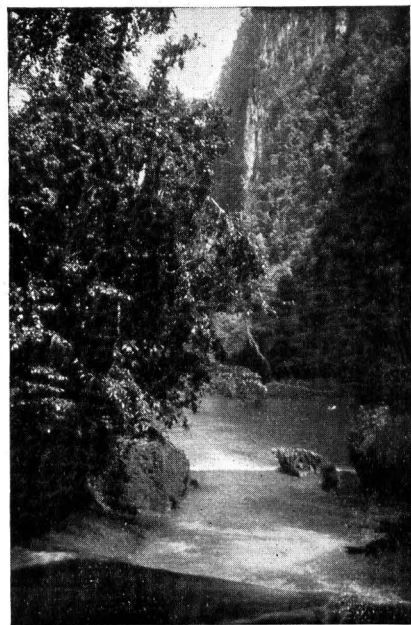

Fig. 6. Snelvlietend water tusschen steile rotsen.

behooren eveneens tot de *helenus*-groep. Deze deftige verschijning, ik bedoel *Papilio gigon*, met zijn stemmige, zwart met gele teekening, is te Bantimoeroeng zeer gewoon. *Papilio demolion* vond ik bij Padang en in den Cultuurtuin te Buitenzorg. Ik nam toen waar, dat de eieren bij deze soort boven op elkaar worden afgezet, als pannetjes in een etensdrager (deze vergelijking speciaal voor „Indisch-gasten”).

Een geheel afwijkende *Papilio* is *P. encelades* HEW. van de *Macareus*-groep, die door zijne kleurverdeeling meer doet denken aan eene *Danaïde* dan aan eene *Papilionide*. Ook zij draagt een stemmigstkleedje, bruinzwart en geelachtig wit. In het algemeen

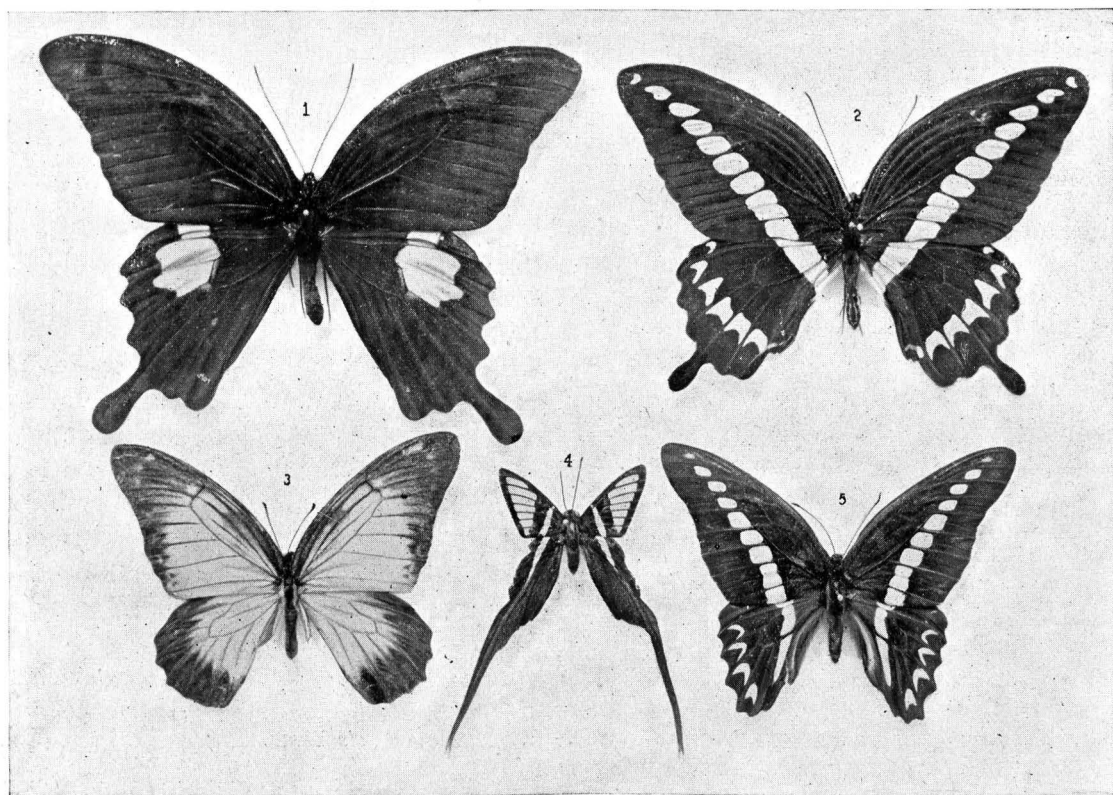

Fig. 7. 1. *Papilio sataspes-sataspes* FLDR. (12 c.M.); 2. *P. gigon-gigon* FLDR. (11 c.M.); 3. *P. encelades* HEW. (8.3 c.M.); 4. *Leptocircus meges-enni* FLDR. (3.5 c.M.); 5. *Papilio milon* FLDR. (8.3 c.M.). De maten geven de vleugelspanning aan.

(Foto Inen)

beschouwt men het gelijken van *Papilio*'s op *Danaïden* als eene nabootsing van oneetbare soorten, beschermende mimicry dus. De Danaïden worden, op grond van stinkklieren namelijk als gemeden (oneetbare) soorten beschouwd.

Een bijzonder voorname verschijning is een vlinder, die of *Papilio Meyeri* HOPFF. of *P. eurypylus-pamphylus* FLDR. moet zijn. Vermoedelijk is dit dezelfde soort, die WALLACE met den naam van *P. telephus* WALL. aanduidde. De vlekken op de zwarte voorvleugels zijn zachtgroen bij versch materiaal, later wordt het groen wit. De kleuren der vlekken op de achtervleugels zijn zeer fijne nuances in lichtgroen en wit. Mijn exemplaar komt in de teekening der bovenzijde overeen met de afbeelding in SEITZ van

P. Meyeri en aan de onderzijde met de afbeelding van *eurypyles* (= *miletus* WALL.). In SEITZ ontbreekt de figuur van het ras *pamphylus*, hoewel er naar wordt verwezen en zodoende kan ik mij in dezen geen zekerheid verschaffen.

Zeer talrijk was op Bantimoeroeng de zeer snel vliegende *Papilio milon* FLDR. uit dezelfde groep als de vorige soort (*eurypylus*-groep), een zwarte soort met kopergroene vlekkenstreep en halvemaantjes. De door WALLACE genoemde *Papilio rhesus* BSD. was ook vrij talrijk vertegenwoordigd door het ras *rhesulus* FRÜHST. Deze vorm, die ietwat aan de Europeesche soort *podalirius* herinnert, heeft, evenals *P. androcles*, zeer lange staarten. Door

hare donkere kleur (het zwart overheerscht) en door hare veel geringere grootte, is zij dadelijk van *androcles* te onderscheiden.

De acht, hier genoemde *Papilioniden* vlogen alle in aantal en bij het vangen op den zandigen oever kreeg ik meestal, ondanks voorzichtig manoeuvreren, meer vlinders tegelijk in het net, dan met het oog op de gaafheid der vlinders wel wenschelijk was. De oorzaak van deze opeenhoping is wel de geringe grootte van de blootkomende

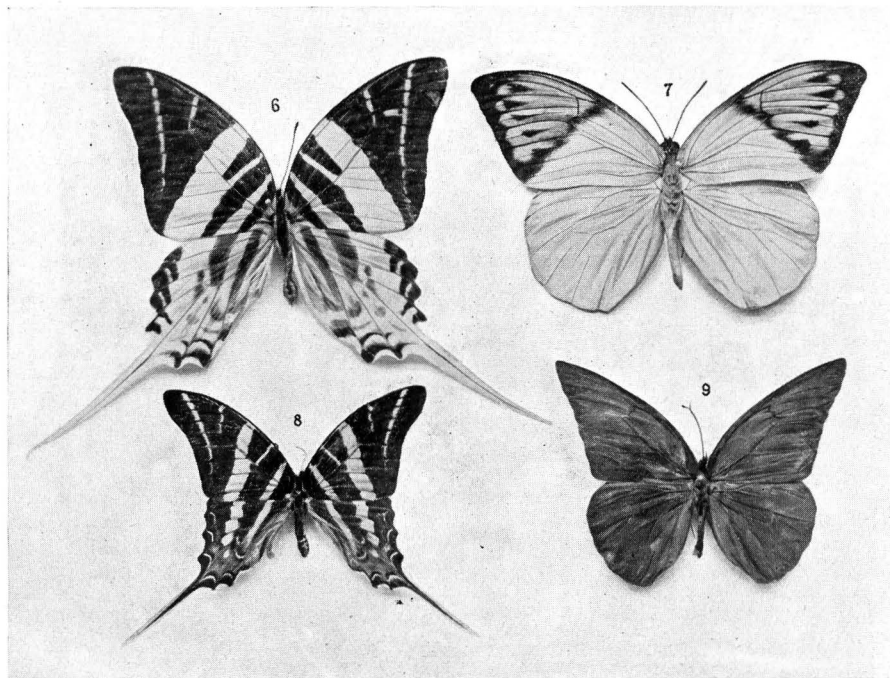

Fig. 8. 6. *Papilio androcles* BSD. (8.2 c.M.); 7. *Hebomoia celebensis* WALL. (9.5 c.M.); 8. *Papilio rhesus-rhesulus* FRÜHST. (6.5 c.M.); 9. *Appias zarinda* BSD. ♂ (7 c.M.).

(Foto Inen)

vochtige oeverstrook waarop de vlinders dus voor wateropname waren aangewezen.

De fraaie Indische Oranjetip, *Hebomoia* is altijd bijzonder moeilijk te vangen, door zijn hooge en snelle vlucht, maar niet hier aan den oever der dartele jonge Maros, waar zij op het zand neerstrijkt om te drinken. De Selébès-soort *Hebomoia celebensis* WALL. is al bijzonder fraai met zijn reine wit, opgefleurd met de in zwart gelijste en zwart-gevekte, oranje vleugelspitsen.

Een nog schitterender verschijning was de geheel oranje *Appias zarinda* BSD. Uitsluitend de geheel oranje mannetjes zaten hier als talrijke levende bloemen op het natte zand. Zij is veel forscher dan de op Java voorkomende *Appias nero* F. en de vleugels zijn ook wat anders gevormd.

En zoo kon ik nog wel een wijle doorgaan met het opsommen van andere soorten, maar vrees den lezer te vervelen en beeld dus liever maar enkele accoorden uit die levende kleurensymphonie, zij het helaas in zwart en wit, af.

De beroemde WALLACE, aan wiens verblijf deze plaats historische herinneringen draagt, geeft ook andere mooie soorten aan. Zoo noemt hij de prachtig zwart met goud-groene *Papilio adamantius* FLDR. (door WALLACE vermeld onder het synoniem *macedon* WALL).

Dergelijke groenglanzende *Papilio*'s heb ik er wel zien vliegen, doch heb ze niet gevangen. Een buitengewoon fraaie soort ving ik te Tomohon, in de boven Minahassa, namelijk, *Papilio Blumei* BSD. Opvallend is bij de *Papilio*'s van Selébès, de sterk gebogen voorrand der voorvleugels en de uitgetrokken vleugelspits.

Kevers heb ik weinig verzameld; de door WALLACE genoemde Cicindelide *Therates flavilabris* was dichtbij den grooten waterval gewoon, maar niet gemakkelijk te vangen. Vogels heb ik er maar weinige gezien. WALLACE vermeldt neushoornvogels, grondlijsters, duivensoorten, een borsteltongige parkiet (*Trichoglossus*) en een zeldzame zwart met witte kraai (*Corvus advena*) terwijl ook de merkwaardige zwarte baviaan in de buurt van den Maroswaterval door hem werd gezien. Op een excursie met meerdere personen ziet men vogels en andere groote dieren niet zoo gemakkelijk, omdat men teveel lawaai maakt. De zwarte baviaan zag ik alleen in gevangenschap te Menado.

Maar eene lange opsomming van namen was mijne bedoeling niet. Slechts wilde ik Natuurvrienden, die te Makassar enkele dagen moeten verblijven, opwekken, dit prachtige Natuurmonument vooral te bezoeken, te genieten van het heerlijke Natuurschoon en indrukken te krijgen, die, ik ben er zeker van, hen gedurende hun geheele leven als eene kostbare herinnering zullen blijven.

S. LEEFMANS.

DE AUSTRALISCHE BAOBAB

Al een paar maal verscheen in dit tijdschrift een artikel over de wel eens op Java gekweekte b a o b a b (*Adansonia digitata*) van Afrika. Het laatst nog in de October-aflevering van het vorig jaar. Nu komt er echter betrekkelijk dicht in de buurt een andere soort in het wild voor, waarvan ik onlangs een paar goede foto's ten geschenke kreeg, zoodat ik aan de hand van reproducties daarvan over die soort een en ander kan vertellen.

Langs de noordwest-kust van Australië, van 14 — 18° Z.B., dus tegenover de zuidkust van Soemba en Timor, strekt zich haar gebied uit, waar het zich beperkt tot zandige of steenige terreinen op niet te grooten afstand van de zee en tot de granietheuvels in het zuidelijk deel. De exemplaren staan er ver uiteen op de spaarzaam met boomen bedekte savannen (fig. 1 en 2) waar zij door den bizarren stamvorm de aandacht trekken van elken reiziger.

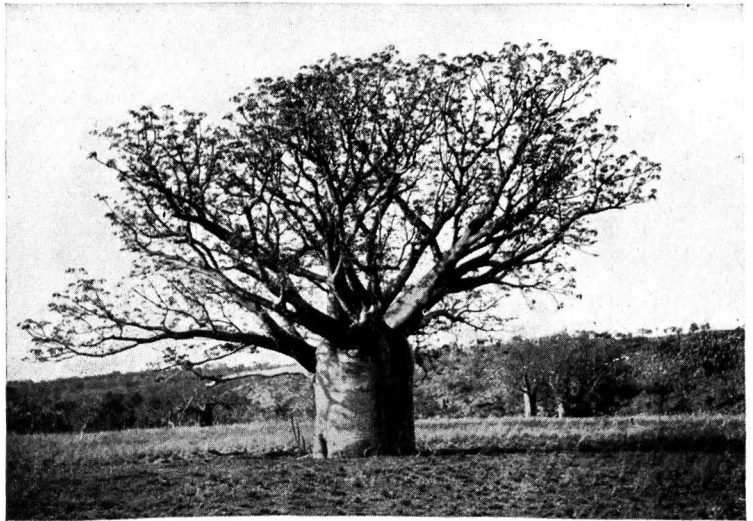

Fig. 1. Groot exemplaar van *Adansonia Gregorii* op savanne in N. W.- Australië. Aan den voet van den heuvel nog eenige exemplaren.

De tot 6 meter dikke, korte stammen, waarboven op de veel dunnere takken ingeplant zijn,